

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ BİLGİ NOTU

AMAÇ 8: İSTİHDAM VE EKONOMİK BÜYÜME

Herkes için sürekli, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve iyi çalışmayı sağlamak

Devamlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyüme, küresel refahın ön şartıdır. Hedef 8, zorla çalıştırma, insan kaçakçılığı ve çocuk işçiliğini ortadan kaldırmak için tam ve üretken istihdam ve herkes için iyi bir çalışma imkanı sağlamayı amaçlamaktadır.

Dünya’da Genel Görünüm

- Az gelişmiş ülkeler için kişi başı gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) yıllık ortalama büyüme oranı 2005-2009 döneminde reel olarak yüzde 4,7 iken 2010-2014 yılları arasında yüzde 2,6'ya gerilemiştir. Bu oran, yılda yüzde 7 büyüme hedefinin yarısından daha azdır.
- Gelişmekte olan bölgelerde işgücü verimliliğinin 2005-2015 arası dönemde yükselmesine rağmen, gelişmiş bölgelerdeki oran gelişmekte olan bölgelerin iki katıdır ve Sahraaltı Afrika ve Güney Asya'daki değerlerin 20 katından fazladır.
- Dünya genelinde 2015'te kadınlar için işsizlik oranı yüzde 6,7 iken, erkekler için yüzde 5,8 olarak gerçekleşmiştir. Cinsiyet farklılığı en yüksek olarak, kadınların işsizlik oranının erkeklerin iki katından fazla olduğu Batı Asya ve Kuzey Afrika'da gözlemlenmektedir.
- Dünya genelinde yetişkinlerin banka hesabına sahip olma oranının geçtiğimiz dört yılda yüzde 20 artmasına rağmen 2 milyar insanın hala bu önemli finansal servisten yoksun olduğu görülmektedir.

Hedefler

8.1 Ulusal koşullara uygun olarak kişi başına düşen ekonomik büyümenin sürdürülmesi; özellikle en az gelişmiş ülkelerde Gayri Safi Yurtiçi Hasılda yıllık asgari yüzde 7 oranında büyümenin sağlanması

8.2 Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlerle odaklanarak; faaliyet çeşitlendirme, teknoloji geliştirme ve yenilikçilik yollarıyla ekonomik verimliliğin daha yüksek seviyelere ulaştırılması

8.3 Üretken faaliyetleri, insana yakışır iş üretimini, girişimciliği, yaratıcılığı ve yenilikçiliği destekleyen kalkınma odaklı politikaların teşvik edilmesi ile finansal hizmetlere erişim yolunu da kapsayacak şekilde mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin kayıt altına alınması ve büyümesinin özendirilmesi

8.4 2030'a kadar, tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğinin artan biçimde iyileştirilmesi ve gelişmiş ülkelerin önderliğinde, Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim Modellerine Yönelik 10 Yıllık Çerçeve Programıyla uyumlu olacak şekilde, ekonomik büyümenin çevresel bozunmadan ayrıştırılması için çaba gösterilmesi

8.5 2030'a kadar gençler ve engelliler dahil tüm erkek ve kadınların tam ve üretken istihdama, insana yakışır işlere erişmesi ve eşit işe eşit ücretin sağlanması

8.6 2020'ye kadar istihdamda veya eğitimde yer almayan gençlerin oranının önemli ölçüde azaltılması

8.7 Zorla çalıştırmanın yok edilmesi, modern köleliğin ve insan kaçakçılığının bitirilmesi ve çocukların asker olarak kullanılması dâhil olmak üzere çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanması ile ortadan

kaldırılmasının sağlanması için acil ve etkili tedbirlerin alınması ve 2025'e kadar her türlü çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi

8.8 Çalışanların haklarının korunması ve başta kadın göçmenler olmak üzere göçmen işçiler ve güvencesiz işlerde çalışan insanlar dâhil bütün çalışanlar için güvenli ve emniyetli çalışma ortamlarının geliştirilmesi

8.9 2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünleri teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikaların planlanması ve uygulanması

8.10 Herkesin bankacılık, sigorta ve mali hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması için ulusal finansal kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi

8.a Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için, En Az Gelişmiş Ülkelere Ticaretle Bağlantılı Teknik Destek İçin Entegre Edilmiş Çerçeve Dayanışma Fonu'nu da içerecek şekilde ticaret yardımı desteklerinin artırılması

8.b 2020'ye kadar genç istihdamı için küresel bir stratejinin geliştirilmesi ve uygulamaya konması ve Uluslararası Çalışma Örgütü Küresel İş Paketi'nin uygulanması

AMAÇ 9: SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

Dayanıklı altyapı inşa etmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi ve yeniliği teşvik etmek

Amaç 9, altyapı geliştirme, sanayileşme ve yeniliğin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bu hedef, uluslararası ve yerli ekonomik, teknolojik ve teknik destek, araştırma ve inovasyon, ve bilgi ve iletişim teknolojilerine artan erişim yoluyla geliştirilebilir.

Dünya'da Genel Görünüm

- 2015 yılında az gelişmiş ülkelerde kişi başına üretim katma değeri yılda 100 ABD doları altındayken, gelişmiş bölgelerde bu değer yaklaşık 5.000 ABD dolarıdır.
- Küresel olarak, enerji verimliliği ve daha temiz yakıtlar ve teknolojiler, 2000 yılından 2013 yılına kadar kişi başına düşen karbondioksit (CO₂) emisyonlarını yüzde 13 oranında azalttı.
- Araştırma ve geliştirme alanındaki küresel yatırım (Ar-Ge), 2000'de 732 milyar ABD dolarından, 2013'te 1,7 trilyon ABD dolarna (satın alma gücü paritesi, PPP) yükseldi. 2013 yılında gelişmiş ülkeler, GSYİH'nın neredeyse yüzde 2,4'ünü Ar-Ge'ye ayırırken, az gelişmiş ve iç karadaki gelişmekte olan ülkelerin ortalamaları yüzde 0,3'ten azdı.
- Üçüncü nesil (3G) mobil geniş bant, kentsel nüfusun yüzde 89'unu kapsa da 2015'te kırsal nüfusun yalnızca yüzde 29'unu kapladı.

Hedefler

9.1 Herkes için karşılanabilir ve hakkaniyetli erişimi esas alan ekonomik kalkınma ve insan esenliğini desteklemek için bölgesel ve sınır ötesi altyapıyı da içeren kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların geliştirilmesi

9.2 Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve 2030'a kadar sanayinin istihdam ve gayri safi yurt içi hâsıla payının ulusal koşullarla uyumlu olarak belirgin oranda artırılması ve en az gelişmiş ülkelerde bu payın iki katına çıkarılması

9.3 Küçük ölçekli sanayi işletmeleri ve diğer işletmelerin ,özellikle gelişmekte olan ülkelere, uygun koşullu krediyi de kapsayan finansal hizmetlere erişimlerinin ve değer zincirleri ile piyasalara entegrasyonlarının artırılması

9.4 2030'a kadar tüm ülkelerin kendi göreceli kabiliyetleri çerçevesinde kaynak kullanım verimliliğinin artırılması, temiz ve çevreye duyarlı teknoloji ve endüstriyel süreçlerin daha fazla kullanılmasıyla altyapının iyileştirilmesi ve sanayinin sürdürülebilir hale getirilmesi için yenileştirilmesi

9.5 Gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere tüm ülkelere, 2030'a kadar yenilikçiliğin desteklenmesi ve 1 milyon kişi başına düşen araştırma-geliştirme alanında çalışan kişi sayısının ve kamu ve özel sektör araştırma-geliştirme harcamalarının önemli ölçüde artırılmasıyla bilimsel araştırmaların geliştirilmesi ve sanayi sektörlerinin teknolojik yetkinliklerinin yükseltilmesi

9.a Afrika ülkelerine, en az gelişmiş ülkelere, karayla çevrili gelişmekte olan ülkelere ve gelişmekte olan küçük ada devletlerine geliştirilmiş mali, teknolojik ve teknik destek sağlanması yoluyla sürdürülebilir ve dayanıklı altyapı geliştirilmesinin kolaylaştırılması

9.b Sanayi çeşitliliği ve ticari mallara katma değer artırımı için elverişli bir politika ortamının sağlanmasıyla gelişmekte olan ülkelere yurt içi teknoloji gelişiminin, araştırma ve yenilikçiliğin desteklenmesi

9.c Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin kaydadeğer oranda artırılması ve 2020 yılına kadar en az gelişmiş ülkelere evrensel ve karşılanabilir internet hizmetlerine erişimin sağlanması için çaba gösterilmesi

AMAÇ 11: SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR

Kentleri ve insan yerleşim yerlerini herkesi kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak

Amaç 11, yenilik ve istihdamı teşvik ederken kentlerin ve diğer insan yerleşimlerini, topluluk uyumu ve kişisel güvenliğini besleyecek şekilde yenilemek ve planlamayı amaçlamaktadır.

Dünya'da Genel Görünüm

- 2014'te, küresel kentsel nüfusun yüzde 30'u 880 milyon kişi kentsel gecekonduarda yaşıyordu. Bu oran, 2000'de yüzde 39 idi.
- Dünyanın dört bir yanındaki gelişen şehirlerde nüfus, idari sınırların çok ötesine taşınmaktadır.
- 2014 yılında, küresel kentsel nüfusun yaklaşık yarısı, Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenen güvenlik standartından en az 2,5 kat daha fazla hava kirliliği seviyesine maruz kalmıştır.
- 2015 yılı itibarıyla, 142 ülke ulusal düzeyde kent politikaları geliştiriyordu; bunlardan 82 ülke zaten uygulama aşamasındaydı ve 23 ülke izleme ve değerlendirme aşamasına geldi.

Hedefler

11.1 2030'a kadar, herkesin yeterli, güvenli ve ekonomik olarak karşılanabilir konuta ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve geçekonu alanlarının iyileştirilmesi.

11.2 2030'a kadar herkes için, özellikle kırılğan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin artırılması, başta toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, ekonomik olarak karşılanabilir, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması

11.3 2030'a kadar tüm ülkelerde katılımcı, bütünleşik ve sürdürülebilir yerleşmelerin planlanması ve yönetimi için kapasite geliştirilmesi ile kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi

11.4 Dünyanın kültürel ve doğal mirasını korumaya ve sahip çıkmaya yönelik çabaların artırılması.

11.5 2030'a kadar, yoksulları ve kırılğan durumdaki insanları korumaya odaklanarak, su kaynaklı afetler de dâhil olmak üzere afetlerden kaynaklanan ölümlerin ve etkilenen insan sayısının kaydadeğer miktarda azaltılması ve ekonomik kayıpların küresel GSYİH içerisindeki görelî payının büyük oranda düşürülmesi

11.6 2030'a kadar, belediye atıkları ve diğer atıkların yönetimi ile hava kalitesine de özel önem gösterilerek şehirlerde kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerin azaltılması

11.7. 2030'a kadar, özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler için güvenli, kapsayıcı ve ulaşılabilir, yeşil ve kamusal alanlara genel erişimin sağlanması.

11.a Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasının güçlendirilmesi yoluyla kentsel, kırsal alanlar ve kent çeperi arasındaki ekonomik, sosyal ve çevresel olumlu ilişkilerin desteklenmesi.

11.b 2020'ye kadar, kapsayıcılığı, kaynak verimliliğini, iklim değişikliğine uyumu, iklim değişikliğinin azaltılmasını ve afetlere karşı dayanıklılığı dikkate alan; Sendai Afet Riski Azaltımı Çerçeve Belgesi 2015-2030 ve her düzeyde bütüncül afet risk yönetimiyle uyumlu olan; bütüncül politika ve planları benimseyen ve uygulayan kent ve yerleşimlerin sayısının önemli ölçüde artırılması

11.c Yerel malzemeler kullanılarak, sürdürülebilir ve dayanıklı binaların inşası için, en az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardımlar aracılığıyla da desteklenmesi

AMAÇ 12: BİLİNÇLİ ÜRETİM VE TÜKETİM

Sürdürülebilir tüketimi ve üretimi sağlamak

Amaç 12, çevreye zararlı materyallerin yönetimi ile ilgili spesifik politikalar ve uluslararası sözleşmeler gibi önlemler yoluyla sürdürülebilir tüketim ve üretim modellerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Dünya'da Genel Görünüm

- 2010'da gelişmiş bölgelerdeki GSYİH birimi başına malzeme ayakizi (kullanılan birincil malzemelerin miktarı), gelişmekte olan bölgelerdeki 14,5 kilogram GSYİH birim başına malzeme ayakizine kıyasla, 23,6 kilogram olarak gerçekleşti.
- Aynı yıl gelişmiş bölgelerde kişi başına evsel tüketim gelişmekte olan bölgelere göre yüzde 72 daha yüksekti.

- Altı istisna dışında, Birleşmiş Milletlerin tüm Üye Devletleri, tehlikeli atıkların ve diğer kimyasalların yönetimine adanmış olan en az bir sözleşmeye (Basel, Rotterdam veya Stockholm) taraftır.

Hedefler

12.1 Gelişmiş ülkelerin önderliğinde, geliştirmekte olan ülkelerin gelişme seviyesi ve kapasiteleri göz önünde bulundurularak, tüm ülkelerin çabasıyla sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarına yönelik 10 Yıllık Çerçeve Programının uygulanması

12.2 2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması

12.3 2030'a kadar kişi başına düşen küresel gıda israfının perakende satış ve tüketici seviyesinde yarıya düşürülmesi ve hasat sonrası kayıplar da dâhil olmak üzere, üretim ve tedarik zinciri faaliyetleri sürecinde gıda kayıplarının azaltılması

12.4 2020'ye kadar, kabul edilmiş uluslararası çerçevelerle uyumlu olacak şekilde kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüsü boyunca çevreye duyarlı yönetiminin sağlanması ve bu atıkların insan sağlığına ve çevreye olan zararlı etkilerinin en aza indirilebilmesi için havaya, suya ve toprağa salınımının önemli miktarda azaltılması

12.5 2030'a kadar, atık oluşumunun önleme, azaltma, geri kazanım ve tekrar kullanım yollarıyla önemli ölçüde azaltılması

12.6 Şirketlerin, özellikle büyük ve milletlerüstü olanlarının, sürdürülebilir uygulamaları benimsemelerinin ve sürdürülebilirlik bilgilerini raporlama döngülerine entegre etmelerinin özendirilmesi

12.7 Ulusal politikalar ve önceliklerle uyumlu olacak şekilde sürdürülebilir kamu alımlarının desteklenmesi

12.8 2030'a kadar, her yerde herkesin sürdürülebilir kalkınma ve doğayla uyumlu yaşam tarzları hakkında gerekli bilgilere ve farkındalığa sahip olmasının sağlanması

12.a Geliştirmekte olan ülkelerin daha sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarına yönelmeleri için bilimsel ve teknolojik kapasitelerini güçlendirmek üzere desteklenmesi

12.b İstihdam yaratan, yerel kültür ve ürünleri teşvik eden sürdürülebilir turizmin sürdürülebilir kalkınma etkilerini izleyebilmek için araçların geliştirilmesi ve uygulanması

12.c Geliştirmekte olan ülkelerin özel koşulları ve ihtiyaçlarını tam olarak göz önüne alarak ve yoksul ve etkilenen toplulukları koruyan bir yaklaşım göstererek bu ülkeler üzerinde olabilecek tüm olumsuz etkileri en aza indirerek, vergilendirmenin yeniden yapılandırılması ve çevresel etkileri olan zararlı sübvansiyonların mevcut olduğu durumda kademeli olarak bitirilmesi dahil olmak üzere, ulusal koşullara uygun olarak, piyasa aksaklıklarının kaldırılmasıyla savurgan tüketimi teşvik eden verimsiz fosil yakıt sübvansiyonlarının rasyonelleştirilmesi